

Vergaderjaar 2004–2005

29 800

Nota over de toestand van 's Rijks Financiën

Nr. 39

TEGENBEGROTING VAN DE FRACTIE VAN DE PVD A¹

Een kwestie van kiezen!
De *Beterbegroting* van de PvdA

Inhoudsopgave	blz.
Samenvatting Beterbegroting	1
De voorstellen van de PvdA	2
Sterke economie	2
Meer werk	
Eerlijk delen	3
Goede zorg	
Zekerheid	
Veiligheid	4
Onderwijs	
Wonen	
Milieu	
Openbaar vervoer	
Toelichting bij de Beterbegroting	5
Toelichting per voorstel	6
Aan het werk	6
Beter onderwijs	8
Meer huizen, betaalbaar wonen	10
Veiligheid en preventie	11
Goede, betaalbare zorg	12
Vergroening en openbaar vervoer	13
Eerlijk delen	15
Overig/verschuivingen	16

1. *Samengevat:*

Politiek is een kwestie van kiezen. Het kabinet Balkenende kiest ervoor om hard te bezuinigen. Dat is slecht voor de economie en kost ons banen. Tegelijkertijd wordt de zorg steeds duurder voor de mensen die dat het slechtste kunnen betalen en krijgt de sociale zekerheid klap na klap. Iedereen en vooral veel ouderen, zieken en werklozen betalen de prijs. Grote problemen blijven liggen en worden niet opgelost; denk aan de haperende inburgering, de verslechterende leefbaarheid in de grote steden en het gebrek aan goede betaalbare woningen.

¹ De notitie van het Centraal Planbureau met betrekking tot de economische effecten van deze tegenbegroting is ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

De PvdA maakt andere keuzes. Het is voor de PvdA een fundamentele opdracht dat mensen die door ziekte, gebrek of pech geen kant opkunnen, steun krijgen en worden ontzien. Ook, nee juist in moeilijke tijden. De PvdA bezuinigt ook maar altijd op basis van «sterkste schouders, zwaarste lasten» en altijd met perspectief. Om problemen op te lossen, niet om ze te laten liggen.

De keuzes die de PvdA maakt maken Nederland sterk en sociaal. Ze zorgen voor meer werk, goede zorg, zekerheid en veiligheid. Kansen voor jongeren, waardigheid voor ouderen; dat is de kern van de voorstellen van de PvdA. De alternatieve plannen van de PvdA in de *Beterbegroting* leiden tot een eerlijker verdeling van de lasten. Maar ook tot een stijging van het aantal banen in onderwijs en zorg en een daling van de werkloosheid met enkele tienduizenden personen.

Daarnaast heeft de PvdA in haar alternatieve plannen geld uitgetrokken om een aantal concrete problemen op te lossen:

- alle wachtlijsten in de jeugdzorg worden weggewerkt: terugdraaien van de bezuinigingen
- goedkope kinderopvang en meer tussen- en naschoolse opvang
- alle veelplegers worden van straat gehaald
- iedere buurt krijgt zijn eigen wijkagent
- investeren in de kenniseconomie, geen jongere van school zonder diploma in vmbo en mbo, extra geld voor toptechnologie

Uit de doorrekening van de alternatieven van de PvdA zal onomstotelijk blijken dat je voor hetzelfde geld betere keuzes kunt maken dan het kabinet Balkenende. De PvdA plannen leiden niet tot een hoger financieringstekort dan de kabinetsplannen. Daarnaast stimuleert de PvdA de economie door de lasten voor het bedrijfsleven te laten dalen. De PvdA betaalt haar plannen door een beperking van de bovenmatige belastingvoordelen voor hoge inkomens en door een prijs te zetten op milieuvervuiling.

2. De voorstellen van de PvdA:

1. Sterke economie:

De PvdA investeert in onderwijs en in de kenniseconomie. Werkgevers krijgen aanzienlijke loonkostenverlaging door lagere sociale premies voor alle werknemers en een extra belastingkorting voor het aan het werk helpen van jongeren en het aan het werk houden van ouderen. De bedrijvigheid wordt door de PvdA verder gestimuleerd door verlaging van de vennootschapsbelasting en verhoging van de zelfstandigenaftrek. De woningbouw en het openbaar vervoer krijgen een sterke impuls. Daarnaast komen de kosten van kinderopvang niet meer voor rekening van de werkgevers en hun WAO en werkloosheidspremies worden verlaagd. Het MKB («onze banenmotor») profiteert het meest van de PvdA-plannen.

2. Meer werk:

Behalve dat het voor werkgevers goedkoper wordt om mensen in dienst te nemen, zorgt de PvdA ervoor dat werken meer loont. Daarom geeft de PvdA een werkbonus van 500 euro aan werknemers. De werkbonus is een extra belastingkorting: over de onderste laag van het loon hoeft minder belasting te worden betaald. Vooral voor mensen met lage inkomens en middeninkomens is dit een stimulans: werken levert méér op. De korting op de belastingen voor werkenden loopt af naar mate men meer verdient. Door 800 miljoen euro uit te trekken voor goedkope kinderopvang en meer tussen- en naschoolse opvang halveert de PvdA de kosten voor ouders. Daardoor worden de lasten voor werkende gezinnen verlaagd en

wordt het voor zowel moeders als vaders mogelijk en lonend om te gaan werken.

In totaal leveren de plannen van de PvdA tienduizenden banen meer op dan de plannen van het kabinet.

3. Eerlijk delen:

Ook in deze moeilijke economische tijden zijn andere keuzes mogelijk. De PvdA is voor eerlijk delen, juist in moeilijke tijden. Daarom laat de PvdA de hoogste inkomens meer bijdragen aan de collectieve voorzieningen door een grens te stellen aan de belastingvoordelen bij de opbouw van hoge pensioenen. Ook bepleit de PvdA een solidaire financiering van de kosten van de ouderen- en gehandicaptenzorg. Op dit moment betalen lagere inkomens daar nog altijd relatief meer aan mee dan hogere inkomens.

Tallose maatregelen van het kabinet Balkenende vallen vooral slecht uit voor mensen die het toch al niet breed hebben. De PvdA maakt andere keuzes. Waar het kabinet Balkenende bijvoorbeeld bezuinigt op het gehandicaptenvervoer en meer lastenverlichting geeft aan leaseautorijders, schrapt de PvdA dit voordeel voor de veelrijders in hun lease-auto en zorgt ervoor dat chronisch zieken en gehandicapten mee blijven doen in onze samenleving en gebruik kunnen blijven maken van het gehandicaptenvervoer.

4. Goede zorg:

Het kabinet Balkenende kiest voor eigen verantwoordelijkheid. Dat betekent in het echt: minder zorg en meer zelf betalen. Wie gezond is krijgt zijn no claim terug, wie ziek is niet. Ouderen, chronisch zieken en gehandicapten betalen dus de prijs. De PvdA wil een goede, betaalbare zorg, die voor iedereen toegankelijk is. Dus geen eigen bijdrage of no claim voor bezoek aan de huisarts.

De PvdA wil de kosten van de zorg eerlijk verdelen, tussen rijk en arm, oud en jong, ziek en gezond. Daarom moet iedereen over het gehele inkomen meebetalen aan de AWBZ, ook de hogere inkomens. Daarnaast moeten mensen met voldoende vermogen eerst (een deel van) hun vermogen aanwenden, voordat zij gebruik kunnen maken van de collectief gefinancierde, dure AWBZ-zorg. Voor de lagere inkomensgroepen beperken we de eigen bijdrage voor de thuiszorg.

5. Zekerheid:

De sociale zekerheid krijgt met de verschillende kabinetsvoorstellen klap na klap. De PvdA vindt dat mensen die door ziekte, gebrek of pech geen kant op kunnen, steun verdienen en moeten worden ontzien. Daarnaast moet de overheid betrouwbaar zijn en zekerheid bieden. Dus niet op het moment dat de werkloosheid toeneemt de WW verslechteren, terwijl mensen hun hele leven premie hebben betaald. De PvdA maakt die – ook economisch onhandige – bezuiniging op de WW ongedaan. Het verhogen van de wekenseis en het vervallen van de kortdurende uitkering geven de werkloze te weinig tijd om een min of meer passende baan te vinden.

Gevolg is dat hoger opgeleide werklozen de lager opgeleiden van de arbeidsmarkt drukken, rechtstreeks de bijstand in. Dat is verspilling van maatschappelijk kapitaal.

Ook de maatregel die het kabinet wil nemen om de ontslagvergoeding met de WW te verrekenen wordt geschrapt. Om concurrerend te kunnen blijven, moet de arbeidsmarkt flexibel zijn. De ontslagvergoeding helpt daarbij.

De PvdA vindt dat zekerheid niet afhankelijk mag zijn van de hoogte van het inkomen. Het kabinet Balkenende stelt mensen met hogere inkomens in staat om vroeger te stoppen met werken dan mensen met lagere inkomens. De PvdA vindt dat mensen met zware beroepen na veertig jaar hard werken met pensioen moeten kunnen.

6. Veiligheid:

Nederland is pas echt sociaal als het veilig is. Veel van de onveiligheid komt van een kleine groep (vaak verslaafde) veelplegers. De PvdA wil meer doen dan het kabinet Balkenende van plan is. We willen alle veelplegers van straat halen. Door 1 000 extra plaatsen voor de behandeling van heroïneverslaafden kan het probleem van de veelplegers substantieel worden aangepakt. Voor drang- en dwangopvang zijn 500 strafrechtelijke opvangplaatsen meer nodig.

De PvdA wil daarnaast dat iedere buurt zijn eigen wijkagent krijgt. Zij zijn de ogen en oren van de buurt en kunnen veel onveiligheid voorkomen. Behalve daarvoor trekt de PvdA ook geld uit voor de aanpak van huiselijk geweld en een solidariteitsfonds voor slachtoffers, zodat zij niet alleen staan bij het verhalen van de schade op de dader.

Aan de absurde situatie dat kinderen die zorg nodig hebben met jonge criminelen in de gevangenis zitten, omdat er geen plaats is in de jeugdzorg, moet onmiddellijk een eind worden gemaakt. De PvdA wil daarom de wachtlijsten in de jeugdzorg wegwerken.

7. Onderwijs:

Het kabinet Balkenende doet voorkomen alsof het investeert in het onderwijs, maar op allerlei plaatsen in het onderwijs wordt tegelijkertijd bezuinigd. De PvdA investeert méér in het onderwijs, de kenniseconomie en cultuur. In tegenstelling tot het kabinet verhoogt de PvdA het collegegeld niet en trekt daarnaast 20 miljoen extra uit voor cultuur.

Alle kinderen verdienen kansen. Achterstanden moet je bestrijden.

Daarom wordt de bezuiniging op het onderwijs aan kinderen met een achterstand door de PvdA ongedaan gemaakt. Ook wil de PvdA door meer taallessen oud- en nieuwkomers sneller laten inburgeren. Tenslotte zorgt de PvdA met haar alternatieve plannen voor zo'n 10 000 extra banen in vmbo en mbo. Wie de mond vol heeft over de kenniseconomie, mag er niet in berusten dat jaarlijks duizenden jongeren zonder diploma de school verlaten.

8. Wonen:

De PvdA wil meer betaalbare woningen bouwen en trekt hiervoor een half miljard euro uit. Zowel kopen als huren is voor veel mensen te duur, zeker voor starters. In de (oude) stadswijken is nieuwbouw onmisbaar om de leefbaarheid te herstellen en mensen met middeninkomens vast te houden. Met een verhoging van het Investeringsfonds Stedelijke Vernieuwing kunnen 20 000 woningen extra per jaar worden gebouwd, omdat gemeenten in de PvdA-plannen hun grondexploitatie wél rond kunnen krijgen. Daarnaast wil de PvdA woningen in oude wijken opknappen en illegale bewoning tegengaan. Voor starters moet het gemakkelijker worden gemaakt om een huis te kopen. Waar het kabinet Balkenende – in een tijd waarin de huren omhoog gaan – bezuinigt op de huursubsidie, draait de PvdA die bezuiniging met hetzelfde gemak terug.

9. Milieu:

De PvdA wil komende generaties niet alleen geen staatsschuld nalaten, maar ook geen milieuschuld. Daarom belast het PvdA-alternatief vervuילend gedrag (bestrijdingsmiddelenheffing, diesel, vliegbelasting) en investeert het in een schoner milieu door een impuls te geven aan milieu-innovatie en duurzame energie.

10. Openbaar vervoer:

Het kabinet Balkenende bezuinigt op het stads- en streekvervoer. Veel buslijnen worden geschrapt, bussen rijden minder frequent en de tarieven voor de reizigers gaan fors omhoog. Kortom: de reiziger betaalt meer voor minder. Het kabinet laat de regio's in de steek door het openbaar vervoer juist buiten de randstad met bezuiniging na bezuiniging te confronteren.

Mensen die afhankelijk zijn van het openbaar vervoer (veelal ouderen en scholieren) hebben over het algemeen geen alternatief. De PvdA wil 300 miljoen meer investeren in het openbaar vervoer. Maar voor wat, hoort wat. Alleen die regio's die in staat zijn om met innovatieve plannen te komen waarmee we de bussen weer «vol» krijgen kunnen in onze voorstellen aanspraak maken op een bijdrage. De 300 miljoen wordt dus gestopt in een innovatiefonds waaruit experimenten met gratis OV, alternatieve dienstregelingen, vervoer op maat en een betere aansluiting van trein, tram, bus, auto en fiets kunnen worden betaald. Zo krijgt de reiziger echt meer waar voor zijn geld.

Toelichting bij de BeterBegroting van de PvdA

In de *BeterBegroting* van de PvdA komt het financieringstekort even hoog uit als in de kabinetsvoorstellen. Wij hebben echter het beschikbare geld effectiever ingezet:

- Minder lasten op arbeid
- Minder lasten voor lage inkomens en middeninkomens
- Meer lasten op milieu
- Meer lasten voor hoge inkomens.

Hierdoor leiden de PvdA-plannen tot méér banen en méér economische groei dan de kabinetsplannen, voor hetzelfde geld. Het gaat namelijk om de keuzes.

4,3 miljard euro voor werkgelegenheid

Lasten op arbeid worden daadwerkelijk fors lager en met name het midden- en kleinbedrijf gaat er op vooruit. Niet geld weggeven aan de grote bedrijven zoals het kabinet doet, maar geld dáár inzetten waar het leidt tot meer werkgelegenheid. Een flinke werkbonus voor werkenden met een laag inkomen of middeninkomen.

1,4 miljard voor beter onderwijs en een betere kenniseconomie

Goed onderwijs kan niet op een koopje. Met gerichte maatregelen op uitgekiende plekken zorgt de PvdA voor minstens 10 000 extra onderwijskrachten in het (beroeps)onderwijs, zodat schooluitval wordt voorkomen en de basis wordt gelegd voor een moderne economie.

Voor het bedrijfsleven worden kennis en innovatie in de PvdA-plannen op alle mogelijke wijzen gestimuleerd.

0,8 miljard voor meer huizen en betaalbaar wonen

Gemeenten gaan sneller bouwen omdat ze in de PvdA-plannen hun grondexploitatie wél rond krijgen. Particulieren en corporaties gaan – vanwege belastingvoordeel – verouderd woningbezit opknappen. Wonen blijft betaalbaar, voor kopers én huurders.

0,2 miljard voor veiligheid

De PvdA kiest voor een gerichte aanpak: veelplegers van straat én voldoende preventie.

Dus: geld voor de jeugdzorg en Justitie-in-de-Buurt.

0,4 miljard voor de zorg

De PvdA wil zeker stellen dat iedereen toegang behoudt tot de zorg. Daarom schaffen wij de oneerlijke no claimkorting af, handhaven het ziekenfondspakket voor noodzakelijke zorg en garanderen goed vervoer voor gehandicapten.

Hoe betalen we dit?

- Vergroening van het belastingstelsel
- Eerlijk delen, ook in de gezondheidszorg

Dit leidt tot de volgende resultaten:

- Het financieringstekort blijft dalen. De PvdA schuift geen lasten naar de toekomst.
- De koopkracht voor huishoudens met een lage inkomens of midden-inkomens is beter dan in de kabinetsplannen. Vooral omdat wij de no claim afschaffen en de huursubsidie verbeteren.
- Bedrijven krijgen lastenverlichting: meer ruimte voor ondernemen.
- Economische groei en werkgelegenheid komen hoger uit dan in de kabinetsvoorstellen.

Toelichting per voorstel

NB: alle maatregelen zijn wijzigingen ten opzichte van het kabinetsbeleid, zoals vastgesteld in de Miljoenennota

Aan het werk: 4,3 miljard euro

Kinderopvang wordt basisvoorziening & tussenschoolse opvang (825 mln)

Kinderopvang wordt voor bedrijven gratis en voor ouders goedkoper. Dit scheelt veel administratieve lasten en geeft moeders en vaders veel meer kans op een baan. Vaders en moeders zullen bovendien in de PvdA-plannen veel meer zoeken naar een baan, want de bijdrage die ouders moeten betalen halveert. Bij elkaar 800 miljoen die direct terug te zien is in een hogere economische groei, zowel op korte als op lange termijn. De PvdA wil de tussenschoolse opvang professionaliseren en inpassen in de brede school: 25 miljoen voor een goede regeling voor tussenschoolse opvang. Hierdoor valt de tussenschoolse opvang niet, zoals in de kabinetsplannen, tussen wal en schip. Met een goede tussenschoolse opvang regeling wordt het ouders mogelijk gemaakt om te gaan werken.

Loonkostenkorting voor jongeren (premiëvrijstelling) (200 mln)

Werkgevers hoeven voor alle jongeren met een minimumloon in Nederland geen werkgeverspremies meer te betalen. Dit maakt deze werknemers veel goedkoper. De maatregel geldt voor jongeren met een grote deeltijdbaan of voltijds dienstverband. Jongeren moeten aan de slag kunnen, zodat er niet een «verloren generatie» ontstaat. Veel jongeren die in de jaren tachtig geen baan konden vinden, kwamen nooit meer aan de slag. Deze fout moet niet opnieuw gemaakt worden.

Loonkostenkorting en scholing voor ouderen (400 mln)

Ouderen aan het werk houden: dat is voor de ouderen zelf het prettigste en een goede manier om de kosten van de vergrijzing op te vangen. Het is gebleken dat scholing van ouderen in een vroeg stadium (v.a. 45 jaar) zeer effectief is. Het geld is in het geval van scholing bedoeld als compensatie voor niet-gewerkte uren. Gekozen kan worden voor een maximum van € 20 000, zijnde één jaar minimumloon per werknemer, maar dit bedrag kan natuurlijk over meer jaren worden uitgesmeerd. De loonkosten-subsidie kan gesteld worden op € 500 per maand. De besteding van dit bedrag is echter op maat gesneden en vindt plaats via de Centra voor Werk en Inkomen. Hierdoor wordt het geld dáár ingezet waar het het meest effectief is.

Premieverlaging werkgevers (1,7 miljard)

Werkgevers krijgen een forse premie verlaging, zodat banen een stuk goedkoper worden. Het Duitse onderzoeksbureau Instituut der Deutschen Wirtschaft berekende dat het kale loon in Nederland helemaal niet zo hoog is als het kabinet ons wil doen laten geloven. Ons kale loon is lager dan in de Verenigde Staten. Maar door alle belastingen en premies zijn onze loonkosten relatief hoog. Dit probleem wordt in de PvdA-plannen flink aangepakt. De WAO-premies worden met 1,3 miljard verlaagd en de AWF-premies met 0,4 miljard euro (In de kabinetsplannen worden de AWF-premies juist verhoogd).

Werkbonus (1,1 miljard)

500€ bonus voor werkenden! De armoedeval wordt aangepakt en de werkgelegenheid voor lager opgeleiden neemt sterk toe. De Werkbonus van 500 euro is een korting op de belasting voor werkenden en lijkt op de Earned Income Tax Credit die Bill Clinton in Amerika invoerde. In de plannen van de PvdA is de werkbonus een «kop» op de bestaande arbeidskorting, die oploopt bij een inkomen op minimumloon, gelijk blijft tot een modaal inkomen en daarna afbouwt tot het bedrag van de reeds bestaande arbeidskorting. Een stevige lastenverlichting dus voor lage en midden inkomens.

Stageplekken in het MKB stimuleren (10 mln)

Het is belangrijk dat voldoende jongeren stage kunnen lopen, zodat de kloof tussen opleiding en arbeidsmarkt wordt verkleind. De PvdA wil het aannemen van stagairs door het midden- en kleinbedrijf fiscaal faciliteren. Daarom krijgen bedrijven voor maximaal 10 000 stagairs een belasting-teruggaaf van € 1 000 per stagiair.

Vennootschapsbelasting en zelfstandigenaftrek (420 mln)

De zelfstandigenaftrek wordt in de PvdA-plannen fors verhoogd: een grote lastenverlichting voor het midden- en kleinbedrijf. De vennootschapsbelasting wordt ook verlaagd, met 1,5% in 2005. Ondernemen wordt dus aantrekkelijker.

Verlaging leges verblijfsvergunningen (10 mln)

De kosten voor leges van verblijfsvergunningen zijn onnodig hoog. Hierdoor voelen de werknemers uit andere landen die in Nederland nodig zijn, zich niet aangetrokken tot ons land. De PvdA wil dit veranderen door de leges te verlagen.

Werkgeversbonus WAO-convenant (20 mln)

De overheid heeft met het MKB een convenant afgesloten om deels afgekeurde WAO-ers aan een baan te helpen. Zonder extra bijdrage zullen de afspraken in dit convenant niet uitgevoerd kunnen worden. Daarom trekt de PvdA 20 miljoen euro uit, dat ten goede komt aan de ondernemers van het MKB.

Behoud premiekorting schoonmakers (30 mln)

De regeling waarbij voor veel werkenden in de schoonmaaksector minder belastingen en premies betaald hoeft te worden wil het kabinet schrappen. Dat is jammer, want hierdoor vonden veel mensen op een

legale wijze werk dat anders illegaal zou plaats vinden (zwart werken). De PvdA wil de regeling voor de «witte werkster» behouden.

Beter onderwijs, betere kenniseconomie: 1,4 miljard euro

Onderwijs: Voorkomen schooluitval VMBO en MBO (125 mln)

De PvdA wil het bekostigingssysteem van VMBO en MBO zo aanpassen, dat scholen geprikkeld worden om schooluitval te voorkomen. Met een uitgekiend systeem van trekkingsrechten is dat mogelijk: als een school aan haar doelstelling voor voorkomen van uitval voldoet krijgt deze meer geld en niet andersom. Hierdoor wordt de basis gelegd voor een moderne economie waar ook écht iedereen meedoet. Jonge mensen worden kansen geboden.

Onderwijs: Meer kinderen krijgen hulp bij het bestrijden van feitelijke achterstanden (75 mln)

Er is meer geld nodig voor het bestrijden van achterstanden in het onderwijs. De huidige regelingen hebben onvoldoende bereik. We willen scholen met veel leerlingen met feitelijke achterstanden extra geld geven, om deze achterstanden te bestrijden. Het kabinet verandert de «gewichtenregeling» ten gunste van «witte» plattelandsscholen. Daar is niets op tegen, maar dit mag niet ten koste gaan van de bestaande achterstandsscholen. Daarom trekt de PvdA hier méér geld voor uit.

Onderwijs: Innovatiefonds voor het onderwijs (30 mln)

We willen een duidelijk beleid voor innovatief onderwijs: continuïteit en eenduidigheid, zodat scholen goed op de mogelijkheden kunnen inspelen. Innovatief beleid is nu hap snap beleid. Er zijn kleine budgetten voor projecten waar je apart subsidie voor moet aanvragen. We willen dit in een groot fonds stoppen en extra geld uittrekken voor innovatieve scholen.

Onderwijs: Scholing voor oud- en nieuwkomers (300 mln, waarvan 110 miljoen in 2005)

De PvdA steekt in 2005 110 miljoen in de scholing van nieuwkomers in Nederland én in taalcursussen voor mensen die hier al lang wonen, zodat zij aan het werk kunnen. De PvdA neemt het taalprobleem van mensen serieus en wil alleen eisen stellen als mensen ook echt aan deze eisen kunnen voldoen. De PvdA stelt ze daartoe in staat en loopt hiermee vooruit op de adviezen van de commissie-Rosenmöller, waar ook Maxima in zit.

Onderwijs: Gemeentelijk onderwijs achterstandenbeleid (100 mln)

Het via de gemeenten bestrijden van achterstanden in het onderwijs is een zinvol beleid dat vruchten afwerpt. De PvdA wil hier niet op bezuinigen, in tegenstelling tot het kabinet.

Kenniseconomie: 4 technologische topinstituten (50 mln)

In de PvdA-plannen komen er 4 technologische top-instituten bij in Nederland. In Nederland zorgen 7 multinationale ondernemingen voor 50% van de private R&D. Verlies van die R&D is dramatisch voor Nederland. In aansluiting op de door de Kamer aangenomen beleid gericht op «backing winners» (motie-Douma), kiest de PvdA voor het betrekken van die grote 7 ondernemingen bij het versterken van de Nederlandse kenniseconomie.

De overheid moet met die ondernemingen in overleg om hun bijdrage aan de Nederlandse kenniseconomie te verzekeren. Op dit moment hebben we in Nederland vier technologische top instituten, op het gebied van telematica, polymeren, voeding en metalen. Betrokken ondernemingen ondersteunen het belang van die TTI's. In het kader van «backing winners» pleit de PvdA voor oprichting van vier nieuwe topinstituten, onder andere op het gebied van life sciences en duurzame energie. De positie van die ondernemingen moet worden uitgebouwd, onder andere door bijdrage aan bijvoorbeeld het door Philips geïnitieerde Holst-instituut.

Kenniseconomie: Geen vennootschapsbelasting innovatieve starters en investeringsaftrek (350 mln)

Er komt een innovatieve investeringsaftrek en innovatieve starters krijgen een vrijstelling van vennootschapsbelasting gedurende 3 jaar. De PvdA wil het fiscale instrumentarium vergroten, ten laste van de subsidie-regelingen en uitvoeringskosten (motie Van Dam cs). De waarde van de te schrappen subsidies bedraagt 350 miljoen euro. Speciale aandacht blijft nodig voor stimulering van samenwerking van bedrijven en kennisinstellingen. In plaats van subsidies wordt ingezet op twee nieuwe maatregelen: een innovatieve investeringsaftrek en een vrijstelling van vennootschapsbelasting voor innovatieve starters.

Kenniseconomie: Starterssubsidie voor techno onderzoeksbedrijven (30 mln)

Academici die een technologisch bedrijf willen starten worden geholpen met deze «first stage grants». Steeds weer blijkt dat het moeilijk is academici met een goed idee voor kennisintensieve nieuwe producten of innovaties over de drempel te helpen richting een eigen onderneming. De regeling voor technostarters laat daar een gat vallen. Tussen universiteit en start van een eigen onderneming hebben ondernemende academici behoefte aan zogenaamde first stage grants. Overheid en universiteiten moeten samen zorgen voor de financiering van dergelijke first stage grants.

Kenniseconomie: collegegeld niet verhogen, niet-EU studenten en 30-plussers kunnen blijven studeren (50 mln)

De PvdA wil het collegegeld niet verhogen, om te voorkomen dat alleen nog maar kinderen van rijke ouders kunnen studeren. Mensen van boven de dertig en van buiten de EU moeten kunnen blijven studeren, hetgeen in de kabinetsplannen wordt bemoeilijkt door extreem hoge kosten. Een leven lang leren, dat is ons devies.

Kenniseconomie: ook ouderen blijven leren (200 mln)

Ouderen worden door de werkgever in staat gesteld hun kennis te blijven ontwikkelen. Kennisontwikkeling moet namelijk niet ophouden bij de school- en collegebanken (De maatregel is ook beschreven onder «aan het werk»).

Personele versterking van het onderwijs (100 mln)

Meer budget voor personeel in heel het onderwijs. Het kabinet zet al het onderwijzend personeel op de nullijn en past efficiencykortingen toe. De PvdA wil werken in het onderwijs aantrekkelijk houden.

Meer huizen, betaalbaar wonen: 0,8 miljard euro

BTW verlagen en overdrachtbelasting afschaffen bij stedelijke vernieuwing (120 mln)

In de 56 aandachtswijken die ook het kabinet onderscheidt is geld een probleem m.b.t. het realiseren van stedelijke vernieuwing en het opknappen van de wijken. Dit komt omdat elk project op zich rendabel moet zijn, zowel voor corporaties als voor grote beleggers. Een groot deel van de kosten zijn BTW-kosten en overdrachtsbelasting. Een gangbare methode om de stedelijke vernieuwing te realiseren is het oprichten van een wijkontwikkelingsmaatschappij, zodat er geen sprake is van versplinterd woningbezit. Men betaalt dan overdrachtsbelasting bij de overdracht van de woningen aan de wijkontwikkelingsmaatschappij en BTW bij oplevering, dus twee keer belasting. In de PvdA-plannen wordt in stedelijke vernieuwingsgebieden (de 56 aandachtswijken) de overdrachtsbelasting afgeschaft en het BTW-tarief verlaagd van 19% naar 6%. Het mag van Europa, conform de 6e richtlijn. In Ierland, Engeland en Frankrijk is een soortgelijke maatregel door de EU goedgekeurd. Het voorstel sluit goed aan bij het PvdA-idee voor kansenzones met een apart fiscaal regime.

Onderhoudskosten aftrekbaar van de belasting (50 mln)

Om de private woningvoorraad kwalitatief goed te houden of te maken is de PvdA voor invoering van de onderhoudskostenafrek in box I voor huizen met een bouwjaar vóór 1960 en in de 56 aandachtswijken. Zo wordt nieuwe verpaupering voorkomen.

Gemeenten krijgen geld om woningproductie te versnellen (250 mln)

Met 250 miljoen extra kunnen 20 000 woningen extra per jaar worden gebouwd. Bestaande bouwplannen worden momenteel door gemeenten uitgesteld vanwege lagere verwachte inkomsten uit het Investeringsfonds Stedelijke Vernieuwing en doordat grondexploitaties minder opleveren of meer geld kosten doordat de koopwoningen niet verkocht worden (en huur levert minder op in de grondexploitatie). De PvdA reserveert geld voor het dekken van tekorten op de grondexploitatie, via verhogen van het Investeringsfonds Stedelijke Vernieuwing of BLS (rijkssubsidie voor grotere woningbouwprojecten) van 250 miljoen. T.z.t. kan verkoop van extra gebouwde huurwoningen plaatsvinden als de markt daar aanleiding voor geeft, zodat er structureel geen onevenwichtigheden ontstaan op de woningmarkt.

Woningen voor demente bejaarden (50 mln)

Dementerende bejaarden hebben recht op fatsoenlijke huisvesting, waarbij ingespeeld wordt op hun specifieke situatie.

Financiering: corporatievermogen

De heffingsbijdrage van woningcorporaties voor het Centrale Fonds Volkshuisvesting wordt verhoogd met 250 miljoen, zodat slapend geld wordt gemaakt en metterdaad ingezet wordt voor woningbouw.

Starters een betaalbare woning (20 miljoen)

De PvdA werkt aan een voorstel om de Wet bevordering eigen woningbezit te verbeteren. De regeling wordt vereenvoudigd en de maximale toegestane aankoopssom van de woning en het inkomen worden geactualiseerd. De kosten van een verbeterde Wet bevordering eigen woningbezit

laten zich grotendeels financieren door een budgettair neutrale omzetting van huursubsidie in koopsubsidie (huursubsidie die niet meer uitgekeerd hoeft te worden omdat huurders zijn overgegaan tot koop). Deels is extra geld nodig. Op lange termijn ontstaat een financieel voordeel omdat de regeling eindig is. Het voorstel wordt naar verwachting begin oktober 2004 gepresenteerd.

Huursubsidie (225 mln)

Iedereen moet betaalbaar kunnen wonen. De PvdA draait de verlaging van de huursubsidie die het kabinet in 2005 wil doorvoeren terug én de verlaging van de huursubsidie die het kabinet per 1 juli 2004 heeft doorgevoerd.

Bewonersbonus (10 mln)

Alle bewoners die iets leuks doen voor hun wijk of straat of deze opknappen krijgen een bonus. Zo worden inspanningen voor de eigen wijk en de leefbaarheid beloond.

Veiligheid en preventie: 0,2 miljard euro

Veiligheid in wijken en openbaar vervoer (40 mln)

Veel van de onveiligheid komt van een kleine groep veelplegers. Het kabinet is gekomen met een strengere aanpak, maar dat is onvoldoende. Veel van de veelplegerscriminaliteit is gerelateerd aan het gebruik van drugs. Uit onderzoek blijkt dat bij verstrekking van harddrugs onder medisch toezicht de overlast voor de omgeving afneemt. Het kabinet erkent dit, maar wil de kosten niet dragen.

Met 1000 extra plaatsen voor de behandeling van heroïneverslaafden kan de veelplegersproblematiek substantieel worden gereduceerd: 15 mln. Deze maatregelen komen ook de gezondheid van de verslaafden ten goede. Voor een serieuze aanpak van de veelplegerscriminaliteit door drugsverslaafden zijn voor drang- en dwangopvang 500 strafrechtelijke opvangplaatsen meer nodig dan het kabinet wil maken. Daarmee is een bedrag gemoeid van 25 mln.

Politie (25 mln)

Door te kiezen voor een fijnmazige politiezorg waarin de burger centraal staat kan worden ingespeeld op problemen en behoeften in de lokale situatie. Het gaat niet langer alleen om meer blauw op straat, maar vooral om gepland en gericht blauw op straat om de veiligheid en leefbaarheid in probleemwijken te verbeteren.

In Limburg vragen de zeer zware criminaliteit, de grote drugsoverlast, de intimidaties van winkeliers door bendes, de grensoverschrijdende samenwerking en het aanpakken van «vrijplaatsen» om versterking van de politie in die regio.

Justitie-in-de-buurt (5 mln)

Met het «Justitie in de Buurt» kan Justitie samen met andere organisaties de problemen in de wijken aanpakken.

Aangekondigde wijzigingen in de financiering bedreigen dit project. Ter compensatie op bezuinigingen én voor uitbreiding is in 2005 een bedrag nodig van 5 mln, oplopend tot 10 mln voor de jaren daarna.

Preventie en aanpak jeugdproblemen (60 mln)

Voorkomen is beter dan genezen; het kabinet doet te weinig aan de jeugdproblematiek. Meer plaatsen voor de behandeling van gedragsgestoorde jongeren zijn dringend nodig, zeker voor gedragsgestoorde jongeren met een verstandelijke beperking of psychiatrische problemen. Bezuinigingen op de gezinsvoogdij moeten ongedaan worden gemaakt. Preventie vraagt om consequent en vroegtijdig signaleren en ingrijpen door en via consultatiebureaus en het toerusten van peuterspeelzalen en kinderdagverblijven voor deze taak.

Aanpak huiselijk geweld en opvang (35 mln)

Huiselijk geweld is een groeiend en groot maatschappelijk probleem met vele slachtoffers.

Uitbreiding van regionale advies- en meldpunten huiselijk geweld is nodig waar anoniem melding kan worden gedaan van huiselijk geweld. Voor de uitvoering van de Kabinetsnota «Privé geweld, publieke zaak» van april 2002 is 35 mln nodig.

Solidariteitsfonds (10 mln.)

Een solidariteitsfonds steunt het slachtoffer. Het fonds schiet het bedrag van de schadeclaim van het slachtoffer voor. Omdat de kosten en de rente op de dader worden verhaald zijn de baten hoog en de kosten laag.

Rechtsbijstand (15 mln)

Om de gesubsidieerde rechtsbijstand toegankelijk te houden worden de verhoging van de eigen bijdrage en de griffierechten grotendeels ongedaan gemaakt.

Goede, betaalbare zorg: 0,4 miljard euro

Terugdringen verkleining van het ziekenfondspakket (150 mln)

De PvdA wil dat iedereen van dezelfde zorg gebruik kan maken, ondanks het inkomen.

Tegemoetkoming gehandicapten met een grijs kenteken (20 mln)

Gehandicapten met een grijs kenteken hoeven niet bang te zijn dat ze er in inkomen op achteruit gaan als het grijze kenteken wordt afgeschaft. Zij worden door de PvdA volledig gecompenseerd.

Geen eigen bijdrage in de thuiszorg, nieuwe zorgconcepten (50 mln)

De PvdA trekt 50 miljoen euro uit om te voorkomen dat ouderen hun thuiszorg niet meer kunnen betalen, nieuwe zorgconcepten en welzijnsbeleid voor gemeenten.

Geen no-claim (190 mln)

Het kabinet wil een no-claim regeling invoeren in de zorg: wie minder kosten maakt krijgt geld terug. Dit gaat echter ten kostte van de solidariteit tussen ziek en niet-ziek, tussen arm en rijk, en mensen kunnen er niets aan doen dat ze ziek worden. Vandaar dat de PvdA dit niet wil.

Openbaar vervoer voor gehandicapten (Traxx) (10 mln)

De PvdA herstelt de Traxx-regeling, vervoer voor gehandicapten in onder andere rolstoeltaxibusjes. Hierdoor is mobiliteit voor deze groep gegarandeerd via het openbaarvervoer en aanvullende voorzieningen. Het kabinet wil deze regeling schrappen (deze regeling is ook hiervoor opgenomen onder «de bussen weer vol».)

AWBZ: iedereen betaalt mee (220 mln)

Iedereen betaalt mee aan de AWBZ over het hele inkomen, dus niet alleen over de eerste schijf. Per saldo gaan hoge inkomens hierdoor meer meebetalen aan de AWBZ., daarom levert dit 225 miljoen op. In de andere schijven wordt de verhouding belastingen/premies aangepast, maar blijven per schijf de totale premies gelijk.

Vermogenstoets AWBZ (150 mln)

Mensen met voldoende vermogen moeten dit eerst aanwenden voor AWBZ-zorg, voordat zij gebruik kunnen maken van de collectieve financiering.

Eigen bijdrage intramurale GGZ (30 mln)

Mensen boven een bepaalde inkomensgrens leveren een eigen bijdrage aan de intramurale GGZ.

Hogere bijdrage verbandmiddelen (50 mln)

Vergroening en openbaar vervoer: 2,6 miljard euro.

De PvdA wil het belastingstelsel verder vergroenen. Deze vergroening zal via het vervuiler-betaalt-beginsel leiden tot positieve milieu-effecten. De opbrengst wordt weer teruggeven in de vorm van verlichting van lasten op arbeid, zodat ook de werkgelegenheid wordt gestimuleerd. Alle opbrengsten van vergroeningsmaatregelen voor het bedrijfsleven krijgt het bedrijfsleven weer terug in de vorm van verlichten van lasten op arbeid. Per saldo gaat het bedrijfsleven er fors op vooruit. Daarnaast investeert de PvdA in openbaar vervoer.

De bussen weer vol (300 mln)

300 miljoen euro voor een innovatiefonds van waaruit experimenten met gratis OV, alternatieve dienstregelingen, vervoer op maat en een beter ketenbeheer tussen verschillende vervoerssystemen (trein, tram, bus, auto en fiets) kunnen worden betaald. Het kabinet Balkenende heeft een reeks van bezuinigingen gepland op het stads- en streekvervoer. Deze voorstellen leiden tot een enorme kaalslag in het openbaar vervoer. Veel buslijnen worden nu geschrapt, bussen rijden minder frequent en de tarieven voor de reizigers gaan fors omhoog. Kortom: de reiziger betaalt meer voor minder. Voor de mensen die afhankelijk zijn van het openbaar vervoer (veelal ouderen en scholieren) is dit beleid funest. Zij hebben over het algemeen géén alternatief. De PvdA wil nu 300 miljoen euro investeren om de desastreuze bezuinigingen ongedaan te maken. Maar voor wat hoort wat. Alleen die regio's die in staat zijn om met innovatieve plannen te komen waarmee we de bussen weer «vol» krijgen kunnen aanspraak maken op een bijdrage. Deze 300 miljoen moet dus worden gestopt in een innovatiefonds van waaruit experimenten met gratis OV, alternatieve dienstregelingen, vervoer op maat en een beter ketenbeheer tussen verschillende

vervoerssystemen (trein, tram, bus, auto en fiets) kunnen worden betaald. Zo worden bestuurders en vervoerders gedwongen tot creativiteit en efficiency en tegelijkertijd krijgt de reiziger juist meer waar voor zijn geld. 10 miljoen euro van dit budget wordt gebruikt voor herstel van de Traxx-regeling, vervoer voor gehandicapten in onder andere rolstoeltaxibusjes. Het fonds wordt onder andere gefinancierd door minder wegen aan te leggen (200 miljoen euro)

Normaal REB-tarief voor glastuinbouw (115 mln)

Er is geen reden deze sector vrij te stellen van de Regulerende Energie Belasting.

Verhoging dieselaccijns (360 mln)

Dieselauto's fiscaal gelijk behandelen als benzineauto's. De helft van het bedrag komt voor de rekening van gezinnen, de andere helft bij bedrijven.

LPG zwaarder belasten dan benzine (60 mln)

LPG heeft geen milieuvoordeel meer ten opzichte van benzine. De helft van het bedrag komt voor de rekening van gezinnen, de andere helft bij bedrijven.

BPM-toeslag op diesel (115 mln)

De helft van het bedrag komt voor de rekening van gezinnen, de andere helft bij bedrijven.

Landing en take-off heffing (400 mln)

Heffing op vliegverkeer. De helft van de kosten komen terecht in het buitenland. Dit is een klein stapje om ook in het vliegverkeer de vervuiler te laten betalen.

Afschaffing accessoireregeling BPM (140 mln)

BPM betalen over alle accessoires.

Bestrijdingsmiddelenheffing (100 mln)

Volgens het vervuiler-betaalt-beginsel ligt het voor de hand een heffing in te voeren op bestrijdingsmiddelen, wat tegelijk een stimulans is voor biologische landbouw.

Oppervlakedelfstoffenheffing (100 mln)

Een heffing op oppervlakedelfstoffen stimuleert zuinig gebruik en hergebruik van oppervlakedelfstoffen

Accijns diesel binnenvaart (150 mln)

De binnenvaart levert een grote bijdrage aan de uitstoot van NO_x (verantwoordelijk voor slechte luchtkwaliteit). De binnenvaart betaalt op dit moment nauwelijks heffingen.

Belasting op milieuonvriendelijke smeerolie (45 mln)

Deze heffing zal de verkoop van makkelijk afbreekbare smeerolie stimuleren.

Exportheffing op afval (40 mln)

Veel afval wordt momenteel geëxporteerd naar Duitsland waar het gestort wordt. Een heffing op de export van dit afval betekent een stimulans voor het binnenlands nuttig toepassen van het afval, zoals verbranding voor energie-opwerking.

Belasting op lawaaibanden (30 mln)

Stille banden kunnen de geluidsoverlast rond snelwegen sterk verbeteren. Een belasting op lawaaibanden is een stimulans voor de verkoop van stille banden

Motorrijtuigen belasting voor grijze kentekens verhogen (400 mln)

De PvdA verhoogt de Motorrijtuigenbelasting in één jaar voor auto's met een grijs kenteken, omdat er veel misbruik wordt gemaakt van het grijze kenteken.

Normaal BTW-tarief voor de sierteelt (170 mln)

Er is geen reden de bloemenverkoop te subsidiëren. De maatregel gaat niet ten kostte van de export, want daarbij wordt geen BTW betaald.

Impuls milieu-innovatie en duurzame energie (150 mln)

Er wordt in de plannen van de PvdA 60 miljoen euro geïnvesteerd in waterstoftechnologie en Energyvalley in het Noorden en 25 miljoen geïnvesteerd in de bescherming van de Waddenzee. De resterende gelden worden gebruikt voor het stimuleren van biobrandstoffen via accijns-vrijstelling en duurzame energie.

Eerlijk delen

Zoals hierboven te lezen is, kiest de PvdA in de zorg voor eerlijk delen. Maar ook op andere plekken gaat de PvdA voor deze duidelijke keuze.

Hoge inkomens sparen zelf het topdeel van hun pensioen (2,3 miljard euro)

Iedereen met een inkomen tot 45 000 euro kan in de PvdA-plannen de betaalde pensioenpremies af blijven trekken van de belasting (omkeerregel). De PvdA wil echter dat mensen met een hoger inkomen, over dat deel van hun inkomen dat hoger is dan 45 000 euro, hun pensioenpremies niet meer kunnen aftrekken. Deze fiscale faciliteit wordt beperkt voor mensen met een inkomen boven 45 000 euro, omdat deze mensen al een heel hoog pensioen hebben gespaard en ook voldoende verdienen om over het topdeel van hun inkomen zelf nog meer apart te leggen als ze dat willen.

Werkbonus (1,1 miljard euro)

De werkbonus leidt tot een sterke inkomensverbetering van mensen met een laag inkomen of middeninkomen. (Dit voorstel stond ook onder «aan het werk»).

Geen afschaffing huurwaardeforfait voor rijke ouderen (250 mln)

Het kabinet wil voor huizen waarvoor de hypotheek geheel of bijna volledig is afgelost geen huurwaardeforfait meer in rekening wordt brengen. De PvdA geeft geen prioriteit aan deze lastenverlichting voor rijke ouderen.

Lease-auto (100 mln)

Bij het Belastingplan 2004 is in de Eerste Kamer besloten dat de lease-rijder 22% bij zijn belastbaar inkomen moet optellen. Dit betekende een lastenverlichting voor veelrijders. De PvdA wil een extra staffel (dus twee tarieven), zodat veelrijders 25% moeten bijtellen. Dit levert 100 mln op.

Geen aantasting WW-uitkeringen, IOAW en WW'ers mogen deel van vergoeding houden (230 mln)

De PvdA wil geen verhoging van de wekeneis in de WW, behoud van de kortdurende uitkering. Je hele werkzame leven premie betalen voor een werkloosheidsverzekering en op het moment dat de werkloosheid toeneemt wordt de WW door het kabinet verslechterd. De overheid toont zich zo een onbetrouwbare verzekeraar.

Het is ook economisch onhandig. Het verhogen van de wekeneis en het vervallen van de kortdurende uitkering geven de werkloze te weinig tijd om een min of meer passende baan te vinden. Gevolg is dat hoger opgeleide werklozen de lager opgeleiden van de arbeidsmarkt wegdrücken, de bijstand in. Dat is verspilling van maatschappelijk kapitaal.

Bovendien houdt de PvdA de leeftijdsgrens voor de IOAW op 50 jaar en niet 55 zoals het kabinet wil. Bovendien wil de PvdA de mogelijkheid laten bestaan dat een werknemer bij ontslag een vergoeding meekrijgt van de werkgever. Het kabinet wil dit bedrag korten op de te betalen WW-uitkering.

Huursubsidie (225 mln)

Iedereen moet betaalbaar kunnen wonen. De PvdA draait de verlaging van de huursubsidie die het kabinet in 2005 wil doorvoeren terug én de verlaging van de huursubsidie die het kabinet per 1 juli 2004 heeft doorgevoerd (deze post stond ook onder «betaalbaar wonen»).

Premie vrijwilligerswerk (20 mln)

Uitkeringsgerechtigden die vrijwilligerswerk doen worden hiervoor beloond.

Schuldhulpverlening (10 mln)

Extra schuldhulpverlening.

Overig/verschuivingen

Cultuur (20 mln)

De PvdA schrapt de bezuiniging van 20 miljoen in de culturele sector.

Minder naar provincies, meer naar gemeenten (100mln) 100 miljoen van de hierboven beschreven investeringen voor gemeenten worden betaald door provincies, die vrij ruim in het financiële jasje zitten.

Rijksgaranties natuuraankoop door natuurmonumenten en provincies (10 mln)

Als het rijk zich garant stelt voor de natuuraankoop door natuurmonumenten en provincies, kan dit goedkoper en sneller gebeuren.

JSF (125 mln)

De PvdA wil stoppen met dit project en dit geld beter gebruiken.